

Turvallisuutta yhteistyöllä – lentokoulutuksen turvallisuustoimenpiteet

Kuva: Jani Hottola

Suomen ilmailun turvallisuussuunnitelma 2024 (FPAS) julkaistiin 9.4.2024.

Turvallisuussuunnitelma päivitetään vuosittain. Se sisältää keskeiset toimenpiteet, joilla vahvistamme Suomen ilmailujärjestelmän suorituskykyä ja kestävyyttä kaiken tyyppisiä toimintaympäristön muutoksia vastaan ja tuemme Suomen ilmailuun kohdistuvien riskien hallintaa.

Tällä tiedotteella kerrotaan FPASin keskeisistä lentokoulutuksen turvallisuustoimenpiteistä ja yhteistyöstä turvallisuuden edistämiseksi. Toimenpiteiden taustalla on mm. kansallinen lentokoulutuksen riskikuvatyö, jota tehdään yhteistyössä lentokoulutusorganisaatioiden kanssa. Ole mukana vaikuttamassa kansalliseen turvallisuustyöhön ja hyödynnä sen tuloksia omassa toiminnassasi.

Tutustu Suomen ilmailun turvallisuusohjelmaan, -suunnitelmaan ja suorituskykymittaristoon Traficom sivuilla (*hakusana FASP*) www.traficom.fi/fi/liikenne/ilmailu/suomen-ilmailun-turvallisuusohjelma.

FPAS 2024 -toimenpiteet lentokoulutusorganisaatioille

Erityisesti lentokoulutusorganisaatioita koskevat toimenpiteet (otsikkolistaus, kts. toimenpiteiden tarkempi sisältö turvallisuussuunnitelmasta):

- SYS.ATO.001, Lentokoulutuksen turvallisuus
- SYS.HECO.002, Helikopteritoiminnan turvallisuus (helikopteritoiminnan koulutus)
- OPER.LOC.001.1, Hallinnan menetys lennolla (LOC-I)
- OPER.RE.002.1, Kiirotieltä suistuminen (RE) (lentokoneet)
- OPER.RWY.003.1, Paikalliset kiirotieturvallisuustiimit (LRST)

- OPER.RI.004.1, Kiitotiepoikkeamat (RI) (lentokoneet)
- OPER.MAC.005.1, Ilmassa tapahtuvat ilma-alusten yhteentörmäykset (MAC)
- OPER.CFIT.006.1, Ohjattavissa olevan ilma-aluksen törmäys maastoon (CFIT)
- OPER.GCOL.008.1, Yhteentörmäykset rullattaessa kiitotielle tai kiitotieltä (GCOL)

Lisäksi lentokoulutusorganisaatioita koskevat myös Traficom ja kaikkien toimijoiden vastuulla olevat ao. toimenpiteet (otsikkolistaus, kts. toimenpiteiden tarkempi sisältö turvallisuussuunnitelmasta):

- SYS.001.1, Suomen ilmailun turvallisuusohjelma
- SYS.002.1, Suomen ilmailun turvallisuussuunnitelma
- SYS.003.1, Suomen ilmailun turvallisuuden suorituskykytavoitteet ja -mittarit
- SYS.004.1, Suomen ilmailun riskienhallinta
- SYS.005.4, Turvallisuustutkintaviranomaisten suositusten huomioiminen
- UUSI TOIMENPIDE: SYS.006.2, Poikkeamaraportoinnin laadun parantaminen
- SYS.007.2, Muutoksenhallinta osana turvallisuudenhallintaa
- SYS.007.3, Uudet liiketoimintamallit
- SYS.008.1, Ilmailun kyberturvallisuus

FPAS sisältää hyödyllistä tietoa kansallisen ja EASA-tason turvallisuustyöstä. Lentokoulutusorganisaatioiden on käsiteltävä heidän vastuulleen osoitetut FPAS-toimenpiteet ja toteutettava ne tarvittavilla osin. Alla on otettu esimerkkinä toimenpide SYS.ATO.001, *Lentokoulutuksen turvallisuus*. Tässä tiedotteessa kerrotaan tarkemmin, mitä se yksittäisen organisaation kannalta tarkoittaa.

Esimerkkinä FPAS-toimenpide SYS.ATO.001, Lentokoulutuksen turvallisuus

Lentokoulutuksen (ATO) osa-alueen kansallisen riskikuvan keskeisenä skenaariona on edelleen operatiivisella tasolla ilmatilan havainnointi, jonka puute voi johtaa yhteentörmäysvaaraan (MAC), erityisesti yksinlennoilla valvomattomilla lentopaikoilla.

Järjestelmätasolla keskeisiksi skenaarioiksi nousivat:

- puutteet FSTD-laitteiden vikojenhallinnan prosessissa, myös jos vika tapahtuu koulutuksen aikana,
- puutteet organisaatioiden riskien hallinnassa, erityisesti uhkien tunnistamisessa
- puutteet organisaatioiden poikkeamakäsittelyssä, erityisesti juurisyyanalyyseissä
- riskien arviointi ja tarvittavat riskienhallinnan toimenpiteet liittyen toimintaan talviolosuhteissa valvomattomilla lentopaikoilla.

Toimenpide:

Lentokouluttajien on käsiteltävä osana turvallisuudenhallintaansa yllä kuvatut kansallisella tasolla tunnistetut keskeiset skenaariot ja itse tunnistamansa uhat oman toimintansa osalta, määritettävä hyväksyttävä turvallisuustaso sekä tehtävä tarvittaessa toimenpiteitä riskien pienentämiseksi hyväksyttävälle tasolle.

Lisäksi valvomattomilla lentopaikoilla operoivien koulutusorganisaatioiden on tarkastettava ja tarvittaessa päivitettävä riskianalyysensä talviolosuhteiden vaikutusten kannalta.

Traficom sisällyttää keskeiset tunnistetut skenaariot sekä yllä kuvatut turvallisuustutkinnoissa esiin nostetut turvallisuusteemat valvontasuunnitelmaansa yhdeksi valvonnan painopistealueista.

Toimenpiteen tavoite:

Toteuttaa Suomen ilmailun riskienhallintaa ATO-osa-alueella varmistamalla yllä kuvattuihin uhkaskenaarioihin liittyvien riskien pysyminen hyväksyttävällä tasolla.

Toteutuksen vastuutaho:

Lentokoulutusorganisaatiot
Traficom

Aikataulu ja lopputuote

2023-2025

Yllä kuvattu toimenpide on käsitelty organisaatioiden turvallisuudenhallinnassa ja tulokset käsitelty Traficom valvonnan yhteydessä

Toteutuksen tilanne

Toteutus käynnissä

Mikä on kansallinen riskikuva ja mitä hyötyä siitä on?

Kansallisen riskikuvan tavoitteista ja ylläpidosta kerrotaan tarkemmin *Suomen ilmailun turvallisuusohjelma FASPin luvussa 2.6* (FASP versio 8.0 on julkaistu 4.10.2022). Pähkinänkuoressa se tarkoittaa Suomessa lentokoulutuksen osalta sitä, että riskikuvatyössä pyrimme tunnistamaan **keskeiset lentokoulutukseen liittyvät uhat, myös ennakoiden tulevia muutoksia**. Sen jälkeen arvioimme uhkiin liittyvän riskitason. Lopputuloksena sekä viranomaisen että lentokoulutusorganisaatiot saavat **tietoa oman riskiperusteisen turvallisuustyönsä ja turvallisuutta parantavien toimenpiteidensä pohjaksi**. Keskeisten uhkien ja riskitason lisäksi saamme tietoa siitä, mitkä asiat Suomessa ovat hyvällä tasolla. Tämä on tärkeää, jotta voimme jatkaa hyvää työtä vahvuuksien ylläpitämiseksi. Työn tuloksia hyödynnetään päivittäisessä työssä. Vuositasolla tulokset vaikuttavat turvallisuussuunnitelman toimenpiteisiin.

Kansallista riskikuvaa ylläpidetään myös lentokoulutusorganisaatioiden ja Traficomin yhteisissä säännöllisissä riskipajoissa. Työskentelyä kehitetään saatujen kokemusten pohjalta. **Ole mukana vaikuttamassa kansalliseen turvallisuustyöhön ja hyödynnä sen tuloksia omassa toiminnassasi.**

Miten organisaation pitäisi käsitellä FPAS-toimenpiteet?

Riskienhallinnan näkökulmasta organisaation on tunnistettava toimintansa turvallisuuden liittyvät uhat ja hallittava niihin liittyviä riskejä. Riskienhallinta on osa organisaatioiden turvallisuudenhallintajärjestelmää. Kansallisen tason toimenpiteet tukevat organisaation omaa riskienhallintaa.

Esimerkiksi toimenpiteen SYS.ATO.001, *Lentokoulutuksen turvallisuus* kohdalla on lueteltu kansallisesta ATO-riskikuvasta esiin nousseita uhkia. **Lentokoulutusorganisaatioiden on käsiteltävä nämä uhat osana omaa riskienhallintaansa ja tarvittaessa päätettävä mahdollisista toimenpiteistä niihin liittyen**. Ne tulee käydä läpi ja varmistaa, onko kyseisiä uhkia tunnistettu organisaation omassa riskienhallinnassa. Jos ko. uhat löytyvät jo uhka- /riskirekisteristä tulee varmistaa, että niiden käsittely sekä päätökset tarvittavista toimenpiteistä ja toimenpiteiden vaikutusten seurannasta ovat ajan tasalla.

Jos FPAS-toimenpiteessä on uhkia, joita toimija ei ole aiemmin tunnistanut, on tarpeen dokumentoidusti arvioida liittyvätkö kyseiset uhat organisaation omaan toimintaan. Jos liittyvät, ne käsitellään kuten omat aiemmin tunnistetut uhat.

Yksi turvallisuudenhallintajärjestelmän tietolähde on organisaatioiden oma poikkeamaraportointi. Jokaiselle organisaatiolle tapahtuu kuitenkin vain rajallinen määrä satunnaisia poikkeamia. **Kaikille organisaatioille on tärkeää etsiä hyödyllistä lisätietoa myös muista tietolähteistä.**

On hyvä muistaa, että FPAS-toimenpiteeseen nostetut uhat koetaan kansallisella tasolla tärkeiksi; haluamme varmistaa, että kaikilla lentokoulutusorganisaatioilla niihin liittyvät riskit ovat hallinnassa. Toimenpiteissä ei oteta kantaa yksittäisen organisaation riskitasoon tai suoriutumiseen. **Yksittäinen toimija voi suhtautua listaan ns. muistilistan tavoin ja varmistaa, että omassa organisaatiossa ko. asiat ovat kunnossa.**

Katso linkit ohjemateriaaliin ja muuhun lisätietoon sivulta 4.

Mistä löytyy lisätietoa - Alla olevilta sivuilta löydät ohje- ja muuta materiaalia:

- Traficom sivuilta www.traficom.fi:
 - [FASP-asiat sivulta Suomen ilmailun turvallisuusohjelma, -suunnitelma ja suorituskykymittarit](#)
 - [Traficom lentokoulutuksen sivut](#)
 - [Traficom Lentoturvallisuusilmoitussivut \(onnettomuudet, vaaratilanteet ja poikkeamat\)](#)
 - [Ilmailun pääsivu](#)
 - [Ilmailun kyberturvallisuus](#)
 - Suomen ilmailun turvallisuustilanne: <https://tieto.traficom.fi>
 - [Ilmailun turvallisuustietoa kootusti](#)
 - [Ilmailun turvallisuustiedotteet](#)
 - [Ilmailun uutiskirjeet](#)
 - [Turvallisuuskulttuuri SMS-työn osana – mitä se on? Traficomin webinaari ilmailun organisaatioille ja ammattilaisille](#)
 - [Turvallisuuskulttuuri ja muut kulttuuriset elementit ilmailun arjessa](#)
- EASAn sivuilta:
 - [EASAn Aircrew & Medical-sivut](#)
 - [Safety Management & Promotion-sivut](#)
 - [EASA Community Network-sivut](#)
- Onnettomuustutkintakeskuksen (OTKES) [sivut](#)
- [Skybrary](#)